

Yrttiviljely - uusi tuotantokulttuuri Suomessa?

Bertalan Galambosi
MTT, Ympäristötutkimus, Ekologinen tuotanto,
Karilantie 2A, 50600 Mikkeli
bertalan.galambosi@mtt.fi

Nyky-suomen sanakirjan mukaan **kulttuuri** on jonkun kansan tai kansanryhmän aikojen kuluessa saavuttama aineellisen ja henkisen kehityksen aste kaikkine teknillisine, taloudellisine ja henkisine ilmiöineen.

Kulutuksen nykytila: Suomessa on viimeisen kahden vuosikymmenen aikana tapahtunut merkittävä muutos. Harvinaisesta ja erikoisesta yrtti-sanasta tuli kuluttajille tuttu käsite. Mausteiden ja yrttien kulutus nyky-suomessa tuli muotiin ja niiden viljelykin yleistyy jatkuvasti sekä harrastajien että ammattiviljelijöiden keskuudessa. Voidaan todeta, että yrttikulttuurin ”aineellisille saavutuksille”, eli yrtti - ja maustekasveille sekä niistä valmistetuille tuotteille ilmapiiri on nykyisessä yhteiskunnassa hyvin ”yrttiystävällinen”.

Yrttiviljelyn kehitys Suomessa vuosina 1984-2000: Yrttikasvien viljelypinta-alan kehitys on ollut positiivinen: tilastojen mukaan vuosina 1984-1990 yrttejä kasvatettiin 100-200 ha ja vuonna 2000 yhteensä 2731 ha:n alalla. Yrttien viljelyä maassamme harjoittaa eri määrin lähes 1500 tilaa, joissa viljellään n. 30 lajia erilaisia yrttikasveja. Tärkeimpiä yrttikasveja ovat kumina (1200-1500 ha), tilli (162 ha), persilja (20-28 ha) ja valkosipuli (20-25 ha). Useita rohdosyrttejä viljellään 1-5 ha alalla, ja luonnonmukaisesti viljeltyjen yrttien pinta-ala on n. 150 ha.

Yrttialan yksi tärkeä saavutus on tuoreyrttien ympärivuotinen tuotanto. Kun ruukkuyrttien tuotanto oli v. 1987 vain 95.000 kpl/vuosi, vuonna 2000 niitä tuotettiin ja käytettiin lähes 10 miljoonaa kpl.

Yrttituotantokulttuurin ominaisuudet: On kuitenkin todettava, että mausteiden ja yrttien kulutuskulttuuri on suurelta osin vielä tuonnin varassa ja kotimainen tuotantokulttuuri on melko nuori. Suomessa yrttiviljelykunta on melko uutta, viljelijöiden motivaatio on vaihteleva ja lyhyet tuotantokokemukset vaativat kehittämistä. Nuoruuden vaivat ovat: tuotantoyksikköjen pieni koko, matala koneellistamistaso ja tilojen yrteistä saamien tulojen vähäinen merkitys. Tästä johtuen alan taloudellinen kannattavuus on matala.

Myös yrttialan sisäinen infrastruktuuri on heikko. Resurssien puutteiden takia ei ole onnistuttu luomaan toimivaa tuottajaorganisaatiota, markkinat ovat hajanaiset ja yrttialan oma informaatiokanava puuttuu. Yrttiviljelyn opetus on lähinnä eri tasoisten täydennyskoulutusten varassa. Yrttiviljelyn tutkimus on alkutuotantokeskeistä ja koostuu pääasiassa lyhytaikaisista projekteista.

Kehittämistarpeet: Mielestäni yrttituotantokulttuurin kehittäminen on mahdollista, jos selvitetään tämän kapean erikoistuotantoalan tärkeimpiä, koko maata koskevia kysymyksiä ja lisätään yhteistyötä niiden ratkaisemiseksi. Yrttiala on poikkitieteellinen ala, jossa eri tieteenalojen osaamisella on ratkaiseva merkitys. Yrttialan yhteistyötä lisäisi eri alojen edustajista koostuva neuvottelukunta. Se laatisi vuosittain suosituksia yrttialan kansallisista kehitysprioriteeteista. Nämä suositukset auttaisivat yrttialan hankkeiden rahoittajia, tutkijoita, projektien suunnittelijoita ja vetäjiä.

Ne kysymykset, joiden kehittämisen kautta yrttialan tuotantokulttuuri ja sen taloudellinen merkitys korostuisi, ovat mm. seuraavat: yrttiviljelijöiden toimivan etujärjestön luominen, yrttialan markkinoinnin kehittäminen (yrityssidonnaisuus), yrttialan oman tiedotuslehden perustaminen ja yrttiviljelyn opetuksen vakiintuminen.

Vaikka Suomessa yrttien tuotantokulttuuri on vielä nuori, sen juuret ovat jo melko syvällä yhteiskunnan eri sektoreissa. Rohkeasti voidaan sanoa, että yrtti-ilmiö ja yrttien tuotantokulttuuri on saapunut Suomen jäädäkseen.